

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 482/2024-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného KUTAN & PARTNERS s. r. o., Štúrova 4, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/2/2019 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/2/2019) takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-19C/2/2019 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 19C/2/2019) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadost'učinenie **2 500 eur**, ktoré mu **je** Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

- Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 482/2024-15 z 3. septembra 2024 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“) v konaní označenom v záhlaví tohto nálezu [konanie vedené pôvodne pred Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 19C/2/2019]. Sťažovateľ tiež navrhuje priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu je stranou sporu o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k veci – stavbe [REDAKOVANÉ] so súpisným číslom [REDAKOVANÉ] na parcele [REDAKOVANÉ] v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], ktorá patrí do podielového spoluvlastníctva sťažovateľa a žalovaného. Napadnuté konanie sa začalo 19. decembra 2018 podaním žaloby na okresnom súde a dosiaľ nie je právoplatne skončené.

2.1. Opíšuť chronologický priebeh napadnutého konania, sťažovateľ uvádza, že postup okresného súdu bol poznačený nečinnosťou hneď od začatia súdneho sporu, keď žalobu doručoval žalovanému na vyjadrenie až 15. júla 2019 po predchádzajúcej urgencii sťažovateľa. Žalovaný doručil súdu svoje vyjadrenie k žalobnému návrhu 18. júla 2019 a po vyjadrení žalobcu zaslal súdu dupliku 8. októbra 2019. Okresný súd následne ostal opäť bezdôvodne nečinný (sťažovateľ urgoval postup súdu 21. januára 2020) až do 16. septembra 2021, keď uznesením rozhodol o pokračovaní v konaní s dedičom žalovaného (zomrelého 6. 9. 2020, pozn.). Napriek uvedenému procesnému rozhodnutiu okresný súd nepristúpil k nariadeniu pojednávania, na čo mu sťažovateľ adresoval opakované urgencie (12. decembra 2022, 26. februára 2024) spolu so sťažnosťou na prieťahy v konaní, ktorá bola predsedníčkou mestského súdu vyhodnotená ako dôvodná. Následne sa 28. marca 2024 vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. jún 2024 na účely doplnenia dokazovania vyhotovením znaleckého posudku, ktorý určí možnosť deliteľnosti stavby dvojgaráže. Tento postup súdu považuje sťažovateľ za ďalšie zbytočné prieťahy v konaní, keďže súdu už v roku 2019 predložil relevantný znalecký posudok potvrdzujúci možnosť rozdelenia stavby. Pojednávanie určené na 12. jún 2024 bolo odročené, keďže súd dovtedy znalecké dokazovanie nenariadil.

2.2. Podľa sťažovateľa predmet konania patrí medzi štandardnú agendu všeobecných súdov. Sťažovateľ bol v súdnom spore súčinný, ani raz nepožiadaval o odročenie pojednávania, svoje vyjadrenia predkladal včas v určených lehotách a opakovane žiadal súd o plynulý postup. Zodpovednosť za doterajšiu dĺžku konania bez právoplatného rozhodnutia veci sťažovateľa nesie výlučne konajúci súd. Výšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje jemu vzniknutou nemajetkovou ujmom, pretrvávajúcim pocitom právnej neistoty a sklamaním z neprimeranej dĺžky konania, počas ktorej sa nemohol domôcť ochrany svojich subjektívnych práv, ktoré majú pre neho osobitný význam (to bližšie nešpecifikuje).

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ namieta nečinnosť konajúceho súdu, keďže od začatia napadnutého konania v roku 2019 sa úkony súdu obmedzili iba na zasielanie písomných podaní strán sporu a procesného rozhodnutia o pokračovaní v konaní s dedičom žalovaného. Vec sťažovateľa bola prejednaná na jedinom pojednávaní odročenom na doplnenie dokazovania formou znaleckého posudku, čo

sťažovateľ považuje za preukázateľne nesústredený postup mestského súdu (k tomu bližšie bod 2.1 odôvodnenia tohto nálezu).

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd do vyjadrenia sp. zn. 1SprV/587/2024 z 26. augusta 2024, o ktoré ho ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd požiadal v súlade s § 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), zahrnul stanovisko zákonného sudcu a navrhol ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovieť. Zákonný sudca uviedol, že dĺžka konania bola ovplyvnená zaťaženosťou oddelenia, úmrtím na strane pôvodne žalovaného, ako aj svojho času obmedzeniami spôsobenými pandemiou. V súčasnej dobe vec prejednal a o ďalšom postupe rozhodol tak, že do konania bude pribratý znalec na účely podania aktuálneho znaleckého posudku týkajúceho sa reálneho rozdelenia dvojgaráže. V tejto súvislosti súd pred samotným pribratím znalca zisťoval časové možnosti a predpokladané náklady znaleckého posudku. Uznesením z 26. júna 2024 boli strany vyzvané na úhradu preddavku na trovy znaleckého posudku, ktoré sťažovateľ zatiaľ neuhradil. V súvislosti so znaleckým posudkom z roku 2013 predloženým žalobcom boli vznesené viaceré námietky žalovaným (tieto tu existovali už pred samotným konaním), pričom jednou z otázok je reálna deliteľnosť dvojgaráže, ako aj podmienky, za ktorých vzniknú samostatne užívateľné garáže. Zákonný sudca tiež uviedol, že rešpektuje postoj sťažovateľa, avšak pokiaľ sa nejaví sporné, že strany v spoluvlastníctve zotrvať nechcú, spornou je najmä otázka spôsobu vyporiadania, vo vzťahu ku ktorému súd nie je viazaný návrhmi strán.

4.1. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie predsedníčka mestského súdu podaním sp. zn. 1SprV/587/2024 zo 6. septembra 2024 doplnila pôvodné vyjadrenie s tým, že vzniknutá situácia nastala už v predchádzajúcom období a jej vyriešení nepomohla ani tzv. súdna reforma, na základe ktorej boli existujúce spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov. Poukázala aj na nedostatočné personálne zabezpečenie tunajšieho súdu, ktoré malo (a aj v súčasnosti má) nemalý vplyv na riešenie tejto situácie. Aj napriek maximálnej snahe celého súdneho aparátu nie je reálne možné vybaviť všetky reštančné spisy naraz, resp. v lehote, ktorá by nezasiahla do práva na spravodlivý proces účastníkov. Tiež zdôraznila, že sťažovateľom navrhované finančné zadostučinenie vo výške 10 000 eur považuje za neprimerane vysoké.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom

predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

7. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty účastníka konania. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

9. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom napadnutého konania je vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti, ktoré patrí medzi bežnú agendu všeobecných súdov s početnou judikatúrou a ustálenou súdnou praxou. Napadnuté konanie môže vykazovať určitú mieru skutkovej zložitosti spočívajúcej v nevyhnutnosti znaleckého dokazovania, avšak s prihliadnutím na to, že znalec bol pribratý do konania až v júni 2024, táto okolnosť nie je ospravedliteľným dôvodom na doterajšiu dĺžku súdneho sporu.

10. V správaní sťažovateľa neboli zistené žiadne také skutočnosti, ktoré by negatívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutého konania, naopak, tento vystupoval aktívne, opakovane žiadal súd o plynulý postup (k tomu bližšie bod 2.1 odôvodnenia tohto nálezu), preddavok na nariadené znalecké dokazovanie uhradil 22. augusta 2024.

11. K postupu súdu treba konštatovať, že tento po podaní žaloby realizoval len nevyhnutné úkony spojené s jej podaním a procesné úkony doručovania podľa § 167 CSP. Obdobie absolútnej nečinnosti v postupe súdu možno vidieť opakovane, a to od októbra 2019 do septembra 2021 (takmer 2 roky) a od septembra 2021 do marca 2024 (dva a pol roka), keď sa 28. marca 2024 vo veci uskutočnilo prvé pojednávanie. Hoci aktuálne badať snahu mestského súdu vo veci plynule konať, nariadené znalecké dokazovanie do priebehu konania objektívne vnáša potrebu určitého časového priestoru na spracovanie a predloženie znaleckého posudku ustanoveným znalcom, z čoho možno uzavrieť, že meritórne rozhodnutie nemožno v dohľadnej dobe očakávať. Bez potreby podrobných analýz je pre ústavný súd podstatné, že napadnuté konanie ku dňu jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti nie je ani po viac ako piatich rokoch od podania žalobného návrhu právoplatne skončené.

12. V súvislosti s obranou mestského súdu ústavný súd napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe ESLP ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to,

že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprímeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

13. Ústavný súd v konklúzii uvedeného uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy spočívajúce v nečinnosti mestského súdu (predtým okresného súdu), ktorými došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

14. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, bolo by na mieste vo vzťahu k všeobecnému súdu formulovať príkaz konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Sťažovateľ však v petite ústavnej sťažnosti o príkaz konať nežiadal, a preto ústavný súd, súc viazaný návrhom na rozhodnutie (§ 45 zákona o ústavnom súde), o tomto rozhodnúť nemohol.

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 eur. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci, majúcej pritom na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, a vychádzajúc zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP (čl. 41 dohovoru), považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 2 500 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Pri ustálení tejto sumy prihliadal primárne na celkovú dĺžku napadnutého konania vedeného pred súdom prvej inštancie v trvaní viac ako 5 rokov a opakované obdobia absolútnej nečinnosti (k tomu bližšie bod 11 odôvodnenia tohto nálezu), zohľadnil však aj objektívne okolnosti ako úmrtie pôvodného žalovaného a presun enormného množstva nevybavenej agendy osobitne na Mestský súd Bratislava IV v rámci tzv. súdnej mapy, ktorá hraničí s jeho schopnosťou zabezpečiť riadny chod súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)]. Vo zvyšku požadovaného primeraného finančného zadosťučinenia preto ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

16. Ústavný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľovi náhradu trov konania pred ústavným súdom vo výške 856,75 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 343,25 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 13,73 eur, t. j. spolu 713,96 eur [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“)]. Ústavný súd priznanú odmenu zvýšil o 20 % daň z pridanej hodnoty, ktorej je právna zástupkyňa sťažovateľa platiteľom (§ 18 ods. 3 vyhlášky).

17. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu